

Nr 60.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medel för ytterligare anskaffning av artillerimateriel m. m.; given Stockholms slott den 1 november 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1—8.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 november 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, följande ärenden angående medelsanvisningar under fjärde huvudtiteln med förmålan tillika, att ärendena nr 1—5 och 8 vore av den natur, att närmare redogörelse för deras innebörd än som av det följande framginge icke borde ske till statsrådsprotokollet; ytterligare upplysningar i nämnda ärenden borde få lämnas genom de handlingar, som komme att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott. Ärendena borde upptagas under de särskilda rubriker i riksstaten för innevarande budgetår, till vilka de enligt sin natur vore att hänföra.

Departementschefen anför vidare:

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 60.

EGENTLIGA STATSUTGIFTER.

Fjärde huvudtiteln.

D. Lantförsvaret.

[1.] 50 a. Ytterligare anskaffning av artillerimateriel, *reservationsanslag*. I skrivelse den 24 oktober 1940 har *arméförvaltningens tygdepartement*, efter anmodan av chefen för armén, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga departementet att i enlighet med ett av chefen för armén avgivet förslag beställa artillerimateriel för visst belopp samt att ställa viss del av detta belopp till departementets förfogande för utbetalande av förskott till leverantörer m. m.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har i utlåtande den 28 oktober 1940 tillstyrkt den föreslagna materielanskaffningen.

Departements-
chefen.

Den mycket betydande anskaffning av artillerimateriel, som innefattas i föreliggande framställning, sammanhänger med den nya krigsorganisation av armén, som håller på att genomföras. Det måste därför anses synnerligen önskvärt, att densamma kommer till stånd. Som den föreslagna anskaffningen, vilken kommer att sträcka sig över flera budgetår, till en mindre del är avhängig av vissa omändringar i försvarsorganisationen, till vilka jag icke nu är beredd att taga ställning, anser jag mig emellertid icke böra i förevarande sammanhang föreslå anskaffningens genomförande i sagda del. I övrigt vill jag tillstyrka, att den föreslagna anskaffningen snarast igångsättes. Kostnaderna för denna materiel beräknas uppgå till sammanlagt inemot 35,000,000 kronor, fördelade på flera budgetår. Härav beräknas för innevarande budgetår 13,000,000 kronor vara erforderliga. Ehuru jag nu endast föreslår anvisande av sistnämnda belopp, förutsätter jag, att Kungl. Maj:t skall äga bemyndiga tygdepartementet att träffa avtal om hela leveransen i ett sammanhang.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare anskaffning av artillerimateriel* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 13,000,000.

E. Sjöförsvaret.

[2.] 59. Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret, *reservationsanslag*. I skrivelse den 5 oktober 1940 har *marinförvaltningen*, bland annat, framlagt förslag till vissa åtgärder av skilda slag för förstärkning av kustartilleriets stridsmedel ävensom hemställt om anvisande av de anslagsmedel härför, som enligt ämbetsverkets mening borde för ändamålet anvisas redan å tilläggsstat för innevarande budgetår.

För min del är jag icke beredd att nu taga ställning till det i förevarande hänseende framlagda förslaget i dess helhet. Däremot anser jag mig redan nu kunna förorda, att de förstärkningar av det medelsvåra artilleriet i Karlskrona och Älvsborgs fästningar, som av marinförvaltningen i skrivelsen föreslås, snarast bringas till genomförande. Kostnaderna för dessa anläggningar hava av marinförvaltningen beräknats till sammanlagt 8,884,000 kronor. Av nämnda summa lärer ett belopp av 4,000,000 kronor böra anvisas för innevarande budgetår, under det att återstoden skulle belöpa å budgetåret 1941/42.

Det för innevarande budgetår erforderliga beloppet torde böra anvisas å tilläggsstat under samma anslagsrubrik som det å riksstaten upptagna anslaget till vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret. Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 4,000,000.

KAPITALINVESTERING.

Försvarsväsendets fastighetsfond.

Arméförvaltningens delfond.

[3.] **6 a. Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning, reservationsanslag.** *Statens industrikommission och statens ammunitionsnämnd* hava i skrivelse den 21 oktober 1940, åtföljd av kostnadsberäkning, hemställt om anvisande av 400,000 kronor för anläggande av en fabrik för tillverkning av viss för krigsberedskapen nödvändig vara, som numera icke såsom tidigare kunde erhållas från utlandet.

Då det med hänsyn till storleken av förefintliga förråd av den åsyftade varan är angeläget, att ifrågavarande anläggning utan dröjsmål kommer till stånd, finner jag mig böra tillstyrka, att erforderliga medel anvisas för ändamålet.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 400,000.

[4.] **23 a. Inköp av fastighet för förläggning av luftvärnsförband i Malmö, reservationsanslag.** I proposition nr 275 till årets lagtima riksdag har lämnats en redogörelse för ett av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter den 11 maj 1940 avgivet förslag rörande vissa utökningar av arméorganisationen. Förslaget innebär för luftvärnsartilleriets del bland annat upprättandet av vissa

beredskapsdivisioner, av vilka en föreslås förlagd till Malmö. I anförande till statsrådsprotokollet den 17 maj 1940 i samband med propositionens avlåtande förklarade jag, att det icke då vore möjligt att på grundval av den föreliggande utredningen fatta någon slutlig ståndpunkt till förslaget till omorganisation av luftvärnsvapnet i dess helhet och att jag därför utan att i någon mån binda mig för framtiden endast ville uppehålla mig vid de organisationsförslag, som förutsattes skola genomföras under budgetåret 1940/41. I följd därav tog jag icke någon ståndpunkt till frågan om förläggande av en beredskapsdivision till Malmö. Emellertid föreslogs en ansevärd ökning av luftvärnsartilleriets personalkader, vilket förslag av riksdagen bifölls.

I en av *chefen för armén* med tillstyrkan insänd, den 17 september 1940 dagtecknad skrivelse har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* anfört i huvudsak följande:

Ehuru *chefen för försvarsdepartementet* ansett sig icke kunna fatta någon slutgiltig ståndpunkt till förslaget angående omorganisation av luftvärnsvapnet i dess helhet, ha skäl dock förelegat att förbereda och utreda frågan om beredskapsdivisionens förläggning i Malmö. Sedan genom inspektörens för artilleriet försorg viss förberedande utredning verkstälts rörande behovet av mark för förlägnings- och övningsändamål samt rörande möjligheten att förvärva sådan mark i Malmö för ifrågavarande beredskapsdivision, har *chefen för armén* i skrivelse till *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* den 30 juli 1940 anmodat fortifikationsstyrelsen att bland annat vidtaga åtgärder för avslutande av kontrakt med Malmö stad angående förvärv av viss för ändamålet erforderlig mark.

Med anledning av det fortifikationsstyrelsen lämnade uppdraget trädde styrelsen därefter i förbindelse och upptog förhandlingar med representanter för Malmö stad, vilka underhandlingar resulterat i att preliminär överenskommelse träffats med staden om försäljning till kronan mot en köpeskilling av 125,000 kronor av en staden tillhörig fastighet om cirka 48.59 hektar. Denna överenskommelse är emellertid gällande endast under förutsättning, att densamma före 1940 års utgång godkännes av såväl Kungl. Maj:t som stadsfullmäktige i Malmö.

På fortifikationsstyrelsens föranstaltande av domänintendenten E. Hagberth verkställd saluvärdering av förevarande fastighet gav vid handen ett värde av endast cirka 91,200 kronor. Härvid hade dock hänsyn tagits blott till fastighetens värde såsom jordbruksegendom. Av en senare av byggnadschefen B. Jeppsson och disponenten C. Seberg företagen omvärdering av fastigheten med därpå uppförda byggnader framgår bland annat, att densamma med beaktande av dess läge med goda avsättningsmöjligheter för olika slags produkter, jordens lämplighet för grönsaksodling samt framför allt möjligheten att exploatera delar av fastigheten för tomtbebyggelse bör anses äga ett värde av 129,000 kronor. Länssarkitekten N. A. Blanck i Malmö har i gjort uttalande förklarat sig tillstyrka förvärv av fastigheten mot en köpesumma av 125,000 kronor.

Efter att hava tagit del av handlingarna i ärendet har *chefen för armén* förklarat sig icke hava något att erinra mot ovannämnda mellan fortifikationsstyrelsen och drätselkammaren i Malmö preliminärt träffade överenskommelse om förvärv för kronans räkning till förlägningsplats för beredskapsdivision av den ifrågavarande fastigheten.

Fortifikationsstyrelsens domänofficer har i ett den 14 innevarande månad avgivet yttrande förklarat sig anse ett pris av 125,000 kronor för egendomen vara för kronan fördelaktigt.

Då fastigheten för närvarande till den 14 mars 1941 är utarrenderad, förutsättes för disposition av densamma dessförinnan, att vederbörlig uppgörelse träffas med arrendatorn. För täckande av kostnaderna härför ävensom kostnader för lagfart å fastigheten m. m. synes böra beräknas ett belopp av omkring 5,000 kronor.

På grund av det anförda hemställde fortifikationsstyrelsen om anvisande av ett belopp å 130,000 kronor för inköp av ifrågavarande fastighet.

Ehuru frågan om luftvärnsartilleriets framtida organisation icke torde böra upptagas till prövning i detta sammanhang, anser jag mig dock — utan att föregripa organisationsfrågan i övrigt — kunna i princip taga ställning till frågan om förläggning av ett luftvärnsförband till Malmö. Med hänsyn till denna stads storlek och betydelse samt dess läge vid kusten torde nämligen redan på utredningens nuvarande stadium kunna fastslås, att starka skäl tala för att även i fredstid dit förlägga ett luftvärnsdetachement av samma struktur som den av årets lagtima riksdag beslutade beredskapsdivisionen i Sundsvall. Jag anser mig därför kunna utgå ifrån att en sådan förläggning måste komma till stånd inom den närmaste tiden. Vid sådant förhållande böra förberedande åtgärder vidtagas för förläggningens ordnande, i främsta rummet innefattande förvärv av mark för ändamålet. Den till inköp föreslagna fastigheten är väl belägen och i övrigt lämpad för den ifrågavarande förläggningen, och den verkställda utredningen synes giva vid handen, att den fordrade köpeskillingen 125,000 kronor är skälig. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att fastigheten förvärvas för kronans räkning. Mot att därvid 5,000 kronor beräknas för lagfarts- m. fl. kostnader synes intet vara att erinra.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastighet för förläggning av luftvärnsförband i Malmö* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 130,000.

Marinförvaltningens delfond.

[5.] **28 a. Modernisering av Stockholms örlogsvarv, reservationsanslag.** I skrivelse den 31 augusti 1940 har *marinförvaltningen*, efter samråd med statens industrikommission, på i skrivelsen närmare anförda skäl förordat, att vissa moderniseringsarbeten vid Stockholms örlogsvarv, vilka föreslagits i en av chefen för varvets ingenjorsdepartement med biträde av särskilda sakkunniga uppgjord rationaliseringsplan och vilka enligt marinförvaltningens mening vore erforderliga jämväl för arbetsförhållandena under normala tider, måtte snarast möjligt komma till utförande.

Beträffande den nämnda planen för varvets modernisering må nämnas, att densamma i huvudsak innebär: ombyggnad av vissa verkstadslokaler, uppförande av nybyggnad för vissa andra verkstäder, anskaffande av nya arbets-

maskiner och annan erforderlig utrustning, uppförande av nya förrådsbyggnader och av tvenne uppvärmbara förvaringshallar, en för motortorpedbåtar och en för minsvepare av mindre typ, byggande av kajer och förtöjningspirar, anordnande av en stapelbädd för fartyg av högst jagares storlek samt därjämte en viss omgruppering av byggnader och anläggningar för vinnande av rationellare driftsförhållanden. Kostnaderna för planens genomförande hava beräknats till omkring 5,850,000 kronor, därav 2,630,000 kronor för budgetåret 1940/41 och återstoden för nästkommande budgetår. I förstnämnda belopp ingår dock icke kostnaden för förvaringshallen för minsvepare, 400,000 kronor, vilket belopp redan av årets urtima riksdag beviljats för ändamålet (prop. nr 38, riksdagens skrivelse nr 54).

I sin skrivelse har marinförvaltningen vidare anfört:

Därest en förflyttning av örlogsvarvet kommer att äga rum, komma visserligen en del av de nedlagda kostnaderna att icke kunna utnyttjas å det nya arbetsområdet, men då med nuvarande hårt ansträngda statsfinanser ett dylikt förflyttande icke torde kunna förväntas inom en nära framtid samt varvets arbetskapacitet torde böra tillmätas den allra största betydelse, vill marinförvaltningen för sin del hava tillrätt nedläggande av ifrågavarande kostnader å förbättringsarbetena. Ett igångsättande av de föreslagna arbetena synes även vara ägnat att motverka den arbetslöshet inom byggnadsbranschen, som alltmera börjar framträda, varför ett genomförande av frågan även ur sociala synpunkter synes vara nyttigt.

Av de för innevarande budgetår erforderliga medlen torde ur Stockholms varvs byggnadsfond kunna få påräknas 2,200,000 kronor och därest detta belopp omedelbart finge tagas i anspråk för de avsedda ändamålen erfordras för innevarande budgetår ytterligare ett anslag å 430,000 kronor. Det för budgetåret 1941/42 erforderliga beloppet avser marinförvaltningen upptaga i sin underdåniga skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för sagda budgetår.

På grund av det anförda hemställde marinförvaltningen om medgivande att omedelbart få påbörja arbetet med örlogsstationens moderniserande i huvudsaklig överensstämmelse med den uppgjorda planen och att för budgetåret 1940/41 2,630,000 kronor måtte anvisas för ändamålet.

I detta sammanhang torde böra anmälas, att *överståthållarämbetet* i skrivelse den 30 augusti 1940 till chefen för försvarsdepartementet på i skrivelsen närmare anförda skäl hemställt, att frågan om örlogsstationens och örlogsvarvets förflyttning till ort utom Stockholm måtte upptagas till förnyat övervägande.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har i yttrande den 10 september 1940 över marinförvaltningens framställning och överståthållarämbetets nyssnämnda skrivelse anfört i huvudsak följande:

Bland annat på de av överståthållarämbetet anförda skälen för örlogsstationens och -varvets förflyttning anser jag de motiv, som förebragts genom den av chefen för marinen i samråd med chefen för försvarsstaben verkställda utredningen 1939 (Statens off. utredningar 1939:2), alltjämt tala för en utflyttning snarast möjligt. Huruvida under nuvarande läge de härför erforderliga arbetena kunna påbörjas, undandrager sig mitt bedömande. I varje fall synas med en utflyttning förenade arbeten delvis vara av den karaktären,

att de skulle låta sig inpassas i ett program för åtgärder till förhindrande av arbetslösheten.

De i marinförvaltningens skrivelse anförda skälen för en rationalisering av ingenjördepartementet i Stockholm äro dock så vägande, att det ur beredskapssynpunkt icke synes möjligt att uppskjuta dess verkställande, särskilt om icke ett beslut om förflyttning kan väntas inom den allra närmaste framtiden. En viss, ehuru mindre del av de på rationaliseringen nedlagda kostnaderna kunna tillgodogöras även vid en senare verkställd förflyttning.

I anslutning till det anförda förklarade sig överbefälhavaren — samtidigt som han underströk betydelsen av att den föreslagna förflyttningen komme till stånd så snart som möjligt — tillstyrka åtgärder i av marinförvaltningen föreslagen riktning.

Statskontoret har i utlåtande den 30 oktober 1940 yttrat, att såvitt statskontoret kunde finna hinder icke mötte mot att — efter riksdagens hörande — anlita Stockholms varvs byggnadsfond för sådant ändamål, varom här vore fråga. Tillika har statskontoret uppgivit, att fondens tillgångar enligt den 29 oktober 1940 gällande kurser uppginge till ett värde av 2,166,550 kronor.

Beträffande Stockholms varvs byggnadsfond må här erinras om följande. Genom beslut den 28 juni 1918 förordnade Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut om fondens bildande. Enligt ett den 26 september 1919 fastställt reglemente för fonden har bestämts, att fondens tillgångar i första hand skulle utgöras av medel, som Stockholms stad hade att betala till kronan enligt vissa åren 1916—1918 mellan kronan och staden träffade avtal samt att fonden därjämte skulle tillgodoföras inflytande hyresmedel från kronan tillhöriga områden i Djurgårdsstaden, å Beckholmen och å Fjäderholmarna efter avdrag av erforderliga underhållskostnader. Av fondens medel skulle gäldas vissa med nyssnämnda avtal sammanhängande ersättningar m. m. I den mån fondens inkomster icke behövde tagas i anspråk för sådant ändamål, skulle fonden, efter riksdagens hörande, komma till användning för byggnads- och andra dylika arbeten för flottans varv i Stockholm. Fonden förvaltas numera av statskontoret, under det att fondens fastighetsförvaltning handhaves av marinförvaltningen. De årliga inkomster, som tillföras fonden, överstiga de ordinarie utgifterna med ett avsevärt belopp. Fondens medel redovisas icke å riksstaten.

Riksdagens revisorer hava i sin berättelse till 1938 års riksdag (sid. 224—226) gjort vissa med fondens förvaltning sammanhängande frågor till föremål för granskning. Revisorerna ha därvid framhållit, att fondens huvudsakliga inkomster numera utgjordes av hyresmedel vid flottans station i Stockholm — i främsta rummet från statens områden i Djurgårdsstaden. Det förefölle revisorerna som om en undersökning borde ske, huruvida icke fonden borde avvecklas och eventuellt i samband med den då förestående omläggningen av anslagen under fjärde huvudtiteln sådana åtgärder kunde vidtagas, att hyresmedlen i stället — liksom fallet vore beträffande motsvarande inkomster vid lantförsvaret — i lämplig form tillgodofördes riksstaten. Även beträffande fondens huvudsakliga utgifter, som utgjordes av underhålls-

kostnader för markområden och byggnader, syntes det vara mindre tillfredsställande, att dessa bestredes av särskilda fondmedel och alltså icke redovisades å riksstaten.

I skrivelse den 27 maj 1938, nr 308, har riksdagen — som vore av den uppfattningen, att de förenklingar, som vore möjliga att ernå i fråga om den statliga fondförvaltningen, också borde genomföras samt att en undersökning borde ske rörande den framtida användningen av sådana fondmedel, vilka icke nu kunde komma till avsedd användning — anslutit sig till de allmänna synpunkter, som framförts av revisorerna.

Departements-
chefen.

Frågan om en förflyttning av Stockholms örlogsbas från huvudstaden — varutinnan chefen för marinen den 24 januari 1939 avgivit förslag — förlorade i och med utbrottet av den europeiska krisen sin omedelbara aktualitet. Alla ansträngningar måste då inriktas på att med de resurser, som inom den närmaste tiden stode till buds, åstadkomma högsta möjliga grad av försvarsberedskap, och helt naturligt måste under sådana förhållanden arbetet på planläggande av en ny örlogsbas med en beräknad byggnadstid av sex à tio år praktiskt taget avstanna. Därmed bör emellertid frågan om örlogsbasens förflyttning icke vara avförd från dagordningen, utan de i överståthållarämbetets skrivelse framförda synpunkterna torde alltjämt böra tillmätas vikt. Onekligen tala vissa skäl för att redan nu ståndpunkt bör i princip tagas till frågan om örlogsbasens förflyttning. Härigenom skulle förberedelserna kunna bedrivas så, att arbetena omedelbart skulle kunna igångsättas vid en med hänsyn till arbetslöshetsförhållanden lämplig tidpunkt, därest över huvud den statsfinansiella situationen då medgiver förflyttningens genomförande. Emot att nu fatta ett principbeslut talar å andra sidan den synpunkten, att erfarenheterna från det pågående kriget för närvarande svårigen kunna överblickas och att framför allt luftkriget kan tänkas giva lärdomar, som skulle kunna påverka ett beslut rörande örlogsbasens förläggning och anordnande. Frågan huruvida erforderlig kvalificerad personal kan disponeras för förberedelserna utan att angelägnare försvarsberedskapsuppgifter eftersättas, torde ock böra övervägas. I varje fall är jag icke nu beredd att taga ståndpunkt i denna synnerligen omfattande och invecklade fråga. Uppenbart är emellertid, att man vid bedömande av de militära myndigheternas yrkande om modernisering av Stockholms örlogsvarv måste räkna med örlogsstationens förflyttning inom en icke avlägsen framtid såsom en sannolik eventualitet. Tydligen bör moderniseringen av örlogsvarvet, vilken beräknas draga en kostnad av 5,850,000 kronor, under sådana förhållanden icke komma till stånd med mindre den måste anses såsom ur försvarsberedskapssynpunkt oundgängligen nödvändig.

Örlogsvarvets huvuduppgift är — förutom att vara en förrådsorganisation — att bereda möjlighet för underhåll och reparationer av flottans flytande materiel. Varvet kan icke antagas vara i stånd att under ett krig ensamt fylla dessa uppgifter, utan man måste därvid räkna med att civila varv och verkstäder i stor utsträckning tagas till hjälp. De i eller vid huvudstaden belägna civila före-

tagens kapacitet är emellertid begränsad, och mycket omfattande uppgifter måste därför åvila örlogsvarvet, i synnerhet som man måste räkna med ett läge, då större delen av våra sjöstridskrafter äro baserade på Stockholm. Talrika enheter ha på senare tid tillförts och tillföras alltjämt flottan. Då därtill kommer, att örlogsvarvets underhåll och normala förnyelse i följd av örlogsstationens planerade förflyttning under lång tid eftersatts, har nu en situation inträtt, då en modernisering av varvet icke utan våda för flottans krigsberedskap kan uppskjutas.

Mot omfattningen av de föreslagna arbetena, vilka av marinmyndigheterna planlagts i samråd med industrikommissionen, synes mig i det väsentliga icke något vara att invända. Jag vill dock erinra därom, att årets urtima riksdag i anledning av proposition nr 38 beviljat 400,000 kronor till en frostfri förvaringshall vid Stockholms örlogsvarv, till en början avsedd för minsvepare. Denna hall är identisk med den i varvets byggnadsplan upptagna förvaringshallen för minsvepare. I anförande till statsrådsprotokollet i samband med avlåtandet av nämnda proposition yttrade jag, att för motortorpedbåtar borde uppföras frostfria förvaringshallar men att jag ställde mig mycket tveksam till en så dyrbar vinterförvaring av minsvepare. Vidare framhöll jag, att även om vissa utrymmen iordningställdes för minsvepare, utrymmena kunde efter tillkomsten av ett ökat antal motortorpedbåtar avses för dessa senare och att under tiden frågan om minsveparnas vinterförvaring borde ytterligare prövas. Innan sistnämnda fråga utretts, anser jag mig icke kunna tillstyrka uppförande av den föreslagna förvaringshallen för motortorpedbåtar jämte därtill hörande travers- och transportanordningar, motsvarande en byggnadskostnad av 700,000 kronor.

Av kostnaderna för rationaliseringsplanens genomförande belöpa 2,630,000 kronor på innevarande budgetår. Av denna summa hänför sig, enligt vad jag inhämtat, icke någon del till den förut nämnda förvaringshallen för motortorpedbåtar jämte därtill hörande anordningar. Marinförvaltningen föreslår, att av de för innevarande budgetår erforderliga medlen ett belopp av 2,200,000 kronor skola tagas ur Stockholms varvs byggnadsfond. Fonden, vilken är avsedd att tagas i anspråk för arbeten av ifrågavarande slag å örlogsvarvet, uppgår visserligen för närvarande icke fullt till sistnämnda belopp, men i förening med under budgetåret inflytande inkomster torde fondens medel komma att förslå till beloppets täckande. För egen del är jag beredd att biträda förslaget om fondens disponerande för ifrågavarande ändamål. Då fondens medel sålunda till största delen tagas i anspråk, aktualiseras den av statsrevisorerna väckta frågan om fondens avveckling. En sådan kan lämpligen ske på det sätt att fonden uppgår i försvarsväsendets fastighetsfond. Förslag om härför erforderliga bokföringsåtgärder torde senare få anmälas. Det belopp, som för innevarande budgetår erfordras utöver de disponibla fondmedlen, utgör 430,000 kronor, vilket i sin helhet torde böra anvisas under försvarsväsendets fastighetsfond.

Till frågan om anvisande av de för budgetåret 1941/42 erforderliga anslagsmedlen torde jag få återkomma vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1941 års riksdag.

Under återopandande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels att till *Modernisering av Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 430,000,
dels ock att bemyndiga Kungl. Maj:t att för samma ändamål av Stockholms varvs byggnadsfonds under budgetåret 1940/41 tillgängliga medel disponera ett belopp av ..... kronor 2,200,000.

Flygförvaltningens delfond.

[6.] **35 c. Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer, reservationsanslag.** I skrivelse den 27 juli 1940 hemställde *flygförvaltningen* om anvisande av medel för bland annat uppförande av en kommandocentral för Västmanlands flygflottilj och en radiosändarstation för Skaraborgs flygflottilj. Till stöd för förstnämnda äskande anfördes, att den nuvarande pejlstationen vid Västmanlands flygflottilj, vilken placerats och utformats med hänsyn tagen till vid anläggandet rådande flygfälts- och flygmaterieförhållanden, icke uppfyllde de fordringar på tekniska anordningar för säkerställande av inflygning och landning under svåra väderleksförhållanden och under mörker, som framkommit i samband med ändrade flygfältsförhållanden och ökad landningshastighet hos den moderna flygmaterielen. Det framstode därför såsom en nödvändighet, att radiopejlanläggningen jämte lokaler för vissa för säkerhetstjänsten erforderliga organ, sammanförda i en kommandocentral, förlades till lämplig plats i anslutning till den fördelaktigaste inflygnings- och landningsriktningen. Sammanlagda kostnaderna för en byggnad för ändamålet jämte flyttning av befintliga tekniska anordningar med ledningar beräknade flygförvaltningen till 100,000 kronor. Beträffande framställningen om anslag för en radiosändarstation anförde förvaltningen, att i och med uppsättandet under innevarande höst av Skaraborgs flygflottilj en dylik anläggning erfordrades för flottiljens behov. Kostnaden för en byggnad för detta ändamål, för vilken medel icke finnes disponibla, beräknades till 35,000 kronor. För administrationskostnader m. m. beräknade flygförvaltningen ett belopp motsvarande ungefär 6 procent å ovannämnda anläggningskostnader. I samband med framläggandet av propositionen nr 17 den 1 augusti 1940 till urtima riksdagen lämnades flygförvaltningens förevarande skrivelse utan åtgärd.

I skrivelse den 28 september 1940 förnyade flygförvaltningen sin framställning i förevarande del och äskade för ändamålet 143,000 kronor. Därvid anfördes ytterligare, att bristen på moderna, tillfredsställande pejlingsanordningar vid Västmanlands flygflottilj utgjorde en allvarlig risk för personal och materiel, vilket erfarenheterna under det senaste året tillfullo bestyrkt.

Genom beslut den 4 oktober 1940 fann Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande omständigheter gott medgiva, att flygförvaltningen finge för ifrågasvarande ändamål disponera ett belopp av sammanlagt högst 143,000 kronor

från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. under kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, uppförda förskottsanslaget till Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet (b).

Den ifrågavarande utgiften av 143,000 kronor torde nu böra regleras genom *Departements-* anvisande av anslag å tilläggsstat. *chefen.*

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 143,000.

[7.] **39 a. Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan, reservationsanslag.** I skrivelse den 4 oktober 1940 har *flygförvaltningen* anført bland annat följande:

Natten mellan den 7 och 8 september 1940 härjades flygkrigsskolans signalbarack å Ljungbyhed av eld, varvid större delen av övervåningen förstördes och bottenvåningen allvarligt vattenskadades. Rörande eldens uppkomst pågår utredning, vilken ännu ej är avslutad.

Byggnaden, vilken fortfarande erfordras för sitt ändamål, måste, därest ej allvarliga olägenheter för flygkrigsskolan skola uppstå, skyndsamt iståndsättas — med särskilt avseende fäst vid det förhållandet, att skadorna förstöras vid dröjsmål på grund av regn — och beräknas byggnadskostnaderna härför till ett belopp av 46,600 kronor, utöver vilket belopp för administrationskostnader och oförutsedda utgifter bör läggas cirka 7 procent eller 3,105 kronor, eller sammanlagt 49,705 kronor.

På grund av det anförda hemställde flygförvaltningen, att enär medel icke finnes disponibla för ändamålet å flygförvaltningens anslag, Kungl. Maj:t måtte ställa till flygförvaltningens förfogande — förutom visst belopp för ersättning för förstörd materiel — ett belopp av 49,705 kronor för byggnadens iståndsättande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava å signalbaracken vid flygkrigsskolan uppkommit skador genom eldsvåda, vilkas avhjälpande icke utan allvarliga olägenheter kan uppskjutas. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att det erforderliga beloppet, avrundat till 50,000 kronor, ställes till flygförvaltningens förfogande. Däremot finner jag icke erforderligt, att i detta sammanhang särskilda medel anvisas till ersättning för förstörd materiel. Med hänsyn till såväl reparationskostnadernas storlek som vad i ärendet upplysts angående skadornas uppkomst synas kostnaderna för barackens iståndsättande lämpligen böra bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört reservationsanslag. *Departements-* *chefen.*

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 50,000.

[8.] **40 c. Anordnande av krigsflygfält m. m., reservationsanslag.** I skrivelse den 17 oktober 1940 har *flygförvaltningen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för anordnande av vissa krigsflygfält och för rekognoscering av ytterligare ett antal sådana flygfält ställa ett belopp av sammanlagt 4,330,000 kronor till ämbetsverkets förfogande.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har i yttrande den 18 oktober 1940 på anförda skäl tillstyrkt framställningen.

Departements-
chefen.

För egen del finner jag mig med hänsyn till vad flygförvaltningen och överbefälhavaren i ärendet anført böra tillstyrka den föreliggande framställningen. Enligt vad jag under hand inhämtat kan av den sammanlagda beräknade kostnaden, 4,330,000 kronor, ett belopp av 1,330,000 kronor beräknas åtgå under innevarande budgetår, under det att återstoden eller 3,000,000 kronor falla å budgetåret 1941/42. Till frågan om anvisande av sistnämnda belopp torde jag få återkomma i samband med framläggandet av statsverkspropositionen till 1941 års riksdag. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av krigsflygfält m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,330,000.

Vad departementschefen sålunda under punkterna 1—8 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.